

5. ANLAYALIM

a. Aşağıdaki ifadeleri inceleyerek altı çizili kelimelere ait açıklamaları okuyunuz.

- Marşımız duygu doludur, çok da etkileyicidir.
- Akşam oldu, güvercinler acıkmıştır.

İlk cümlede “duygu” kelimesinin ek almamış hâli yani kökü “duy-” şeklindedir. “Duy-” köküne gelen “-gu” eki anlamca farklı bir isim türetmiştir. Yani bu ek, kelimenin anlamını ve türünü değiştirmiştir. Bununla birlikte “duy-” kökü ile “duygu” kelimesi arasında anlamsal bir bağ vardır.

İkinci cümlede “oldu” kelimesinin ek almamış hâli yani kökü “ol-” şeklindedir. “Ol-” köküne gelen “-du” eki anlamca farklı yeni bir kelime türetmemiştir. Bu ek kelimenin zamanını belirtmiştir.

b. Etkinliğin “a” maddesindeki cümlelerden “duygu” ve “oldu” kelimeleri ile benzer özellikler taşıyan birer kelime seçiniz. Seçtiğiniz kelimelerin köklerini bulup yazınız. Daha sonra kelimenin aldığı ekin anlamı nasıl etkilediğini belirleyip işaretleyiniz.

Aldığı ek, farklı anlamda yeni bir kelime türetmiş.

Aldığı ek; kelimenin cümlede görev almasını, hâlini, sayısını, zamanını ya da durumunu belirlemiştir.

İlk cümlede seçtiğim kelime:

dolu

Kelimenin ek almamış hâli:

dol-

İkinci cümlede seçtiğim kelime:

güvercinler

Kelimenin ek almamış hâli:

güvercin

c. Etkinlikten öğrendiklerinizden hareketle aşağıdaki şablonu yay ayraç içinde verilen ifadelerle tamamlayınız.

(Yapım, Çekim)

Yapım

_____ eki, isim ya da fiil kök veya gövdelere eklenerek onlardan yeni isim ya da fiiller türetir.

Çekim

_____ eki; kelimenin cümlede görev almasını, hâlini, sayısını, zamanını ya da durumunu belirler.